

■ TEXT&FOTO LUCIE GROVEROVÁ

JSME TU JEDEN PRO DRUHÉHO

**„AŽ SE NÁRODY SEVERNÍ
A JIŽNÍ AMERIKY OPĚT
SJEDNOTÍ, VYTVOŘÍ
TAK CELOSVĚTOVOU
TRANSFORMACI,
KTERÁ DOVOLÍ VŠEMU
LIDSTVU POHNOUT SE
Z HLUBIN VÁLKY
DO SVĚTLA MÍRU,”
ŘÍKÁ DÁVNÉ PROROCTVÍ.**

**SYMBOLEM MOUDROSTI
A DUCHOVNÍHO VĚDĚNÍ
KMENŮ SEVERNÍ A STŘEDNÍ
AMERIKY JE OREL.
SYMBOLEM MOUDROSTI
A DUCHOVNÍHO VĚDĚNÍ KMENŮ
JIŽNÍ AMERIKY JE KONDOR.**

PRVNÍ SETKÁNÍ

„Děkuji, že jste s sebou vzali své děti,“ řekl Robert John Knapp, severoamerický indián kmene Seneka na setkání u příležitosti Obřadu potní chýše – *Inipi*, které se konalo na Kubasově chalupě v Orlických horách.

V duchu jsem poděkovala svému synovi, že nás sem „vzal“, a ani zdaleka jsem netušila, jak veliké poznání a posun pro nás bude mít prožitek těchto tří dnů.

Jsmo lidé, kteří odešli z města, aby se naučili žít v přírodě, s přírodou, sami se sebou a společně. Žijeme ve sto let staré chalupě se zahradou o třetině hektaru a pozorujeme, zkoumáme, učíme se a zkoušíme, jak chutná orsej před rozkvětem či mladé bukové listy. Kde vysadit rybíz a kde angrešt a jak je bezchemicky uchránit před padlím, které rostlinky netřeba plít a plít a plít. Jak upéct chleba a jak uvařit dobrou zdravou polévku, kdy sčesat jablka ze všech těch starých jablek a jak je uskladnit. A jak topit dřevem, když minulý majitel vyboursal kachlová kamna a nahradil je kotlem na uhlí. A taky jak porodit doma, jak učit v domácí škole, jak se léčit bez antibiotik a jiných chemických bomb. Hledáme, jak se vrátit k přirozenému a skutečnému životu.

Jednoho dne koupil můj muž časopis, a pak, jak to občas dělává, jej odložil bez prohlédnutí kamsi k jiným časopisům. Já jsem si ho po nějaké době bezmyšlenkovitě vzala a jen tak jsem v něm listovala. Zaujala mě fotografie dvou mužů – indiánů. Jelikož náš sedmiletý syn tímto tématem žije a je členem indiánské skupiny Orliků, chtěla jsem mu obrázek vystihnout. Při té příležitosti jsem si přečetla připojený text. Už když jsem ho dočítala, držela jsem v ruce telefon a objednávala celou rodinu na již zmíněné setkání.

Různé situace nám několikrát hodně nahrávaly k tomu, abychom celou cestu zrušili, přesto jsme nakonec vyrazili.

CHŮZE ZA VODU

Uvítala nás krásná krajina Orlických hor, nádherná chalupa rodiny Kubasových, hloučky usměvavých lidí a teplá bramboračka. Naše dvě malé holčičky se střídavě ztrácely a vynořovaly mezi ostatními dětmi a synek byl nadšen, že konečně vidí opravdové indiány. Tři muži, Robert John Knap, Gil Aguilera (Bojový orel) a Ronald Alec (Šest medvědů), na první pohled odlišní od nás všech, právě začali za doprovodu šamanských bubnů zpívat písně, ze kterých bušilo srdce a naskakovala husí kůže. Ve všem byla ohromná síla.

Někdo rozdělal oheň a všichni se přesunuli do kruhu. Robert John hovořil o své cestě do Evropy, situaci současných severoamerických indiánů, o moudrosti vycházející z tradice předávané po tisíciletí z generace na generaci a **shromáždění Rady starších kmenů Severní a Jižní Ameriky na jezeře Titicaca**. Vše prolínal zpěv, rituální tance kolem ohně a odlehčující humor a smích.

Na závěr prvního dne nám byl představen projekt *Chůze za vodu – Od pramene řeky Tiber do Říma*. Jednalo se o desetidenní pochod po proudu řeky až do metropole, kde byl papeži předán dopis s poselstvím a zároveň žádostí o pomoc, spolu s posvátnou **holí**, která byla vytvořena domorodými kmeny Severní Ameriky. Byly do ní vloženy modlitby, prosby a přání mnoha národů včetně Hopiů – klanu Vody. Své modlitby do ní vložili i účastníci Obřadu potní chýše v České republice a v Triestu v Itálii. Poselství bylo prosté: Všichni, každá živá bytost včetně Matky Země, potřebují k životu vodu. Tento nezastupitelný dar nás vyživuje, dává nám oporu a nese s sebou základní nauku: „*Voda je život! Starej se o vodu! Starej se o děti!*“

HLEDÁNÍ TRADICE

Následující den po dobré snídani, jejíž přípravy, koneckonců jako všech ostatních jídel, se ujal žený rodiny Kubasů v čele se starostlivou babičkou, jsme všichni opět usedli do

Obřad potní chýše *Inipi* znamená znovu se narodit. Je to jeden z nejstarších očistných obřadů či rituálů indiánů severní Ameriky. *Inipi* je očistou od toxinů a tělních nečistot, zároveň je inhalací léčivých bylin a v neposlední řadě je tento obřad velmi intenzivním okamžikem pro komunikaci s duchovním světem, kde můžeme žádat o pomoc pro sebe i své blízké.

ROBERT JOHN KNAPP:

duchovní vůdce, člen „rady starších“, medicínman kmene Seneka a čestný člen kmene Tobato labol, tanečník slunce po více než 30 let, konzultant NASA. Muž, který přinesl duchovní vzdělání do federálních věznic Severní Ameriky (nezanedbatelné procento vězňů tvoří severoameričtí indiáni mající převážně problémy se závislostí na alkoholu), duchovní představitel snah za sjednocení všech domorodců Severní Ameriky. Člověk, jehož vyzařování a moudrost vycházející nejen z jeho úst, ale hlavně z jeho činů a chování. Přitahuje a motivuje mnohé lidi mnohých národů, již dávno nejen Severní Ameriky. Říká: „Láska je rozhodnutí: starat se – nebo ne.“ (*Love is a decision: to care or not.*)

LUCIE GROVEROVÁ:

výtvarnice, lektorka kurzů automatické kresby, členka HAM (Hnutí za aktivní mateřství), ADV (Asociace domácího vzdělávání), spoluzakladatelka o. s. ROZALIO (Rodiče za lepší informovanost v očkování).

Více na www.sweb.cz/luciegrove

kruhu. Roberta Johna doplnil i Gil a Ronald se svým poselstvím, které znělo: „Jsme tu proto, abychom vám pomohli v hledání vaší tradice, abychom vám pomohli rozpomenout se na váš způsob komunikace s duchovním světem. Všichni jsme součástí jednoho života: na ruce je pět prstů, ale všechny jsou součástí jedné ruky.“

Byli jsme očištěni kouřem bílé šalvěje a každý měl prostor vyjádřit svůj důvod účasti na obřadu a svá očekávání.

Odpoledne odešla většina lidí do lesa pro větve na stavbu potní chýše. Já jsem zůstala na místě s našimi dvěma dcerkami a pozorovala jsem, jak místní ženy připravují oběd. Přemýšlela jsem o tom, s jakým nasazením a pečlivostí vše dělají, třebaže si pravděpodobně o celé té naší skupince myslely své. V přestávkách si nalily „panáčka“, prodiskutovaly rodinné záležitosti, dohlédly na děti. Dělalý s naprostou samozřejmostí vše, co bylo zrovna potřeba. Uvědomovala jsem si tu vzájemnou pospolitost, byt zkušenosti a postoje k životu každého z nás byly v mnohém na první pohled odlišné....

„VŠICHNI JSME SOUČÁSTÍ JEDNOHO ŽIVOTA:
NA RUCE JE PĚT PRSTŮ,
ALE VŠECHNY JSOU SOUČÁSTÍ JEDNÉ RUKY.“

OBŘAD POTNÍ CHÝŠE INIPI

Konstrukce potní chýše byla vytvořena z mladých ohebných větví a kmenů, o které požádal šaman, na oplátku obětoval tabák a poděkoval. Ostatní učinili totéž. Uprostřed chýše byla vykopána prohlubeň, do níž se později vkládaly rozžhavené kameny. Nakonec se celá stavba pokryla dekami, aby z ní neunikalo teplo.

GIL AGUILERA:

bojovník kmene Apačů, jehož posláním je „přinášet lék lidem“ (*to bring a medicine to the people*). Od chvíle, kdy mu bylo sděleno jeho poslání, cestuje po celém světě, kam je zván jako *sundance leader* a jako komunikátor.

Blížil se začátek samotného obřadu a pro nás s mužem bylo stále otázkou, který z nás dvou se ho vlastně zúčastní. Chtěli jsme oba. Ale znamenalo to uspat obě mladší dcery. Syn se do potní chýše chystal také.

Vše se vydařilo a my jsme mohli spolu s ostatními jen jednoduše oblečenými lidmi požádat o svolení a vstoupit do symbolického lůna Matky Země.

Bylo přineseno prvních sedm kamenů a Šest medvědů opět začal zpívat posvátné písně.

V tu chvíli jsem zvenku zaslechla povědomý křik. Moje desetiměsíční holčička se vzbudila a dožadovala se mé přítomnosti. Byla jsem velice zmatená a nevěděla, co mám v tu chvíli dělat. Moje mateřská část chtěla okamžitě vyskočit, vyběhnout do tmy a ukonejšit své miminko. Jiná část chtěla zůstat a sdělovala mi, že absolvování tohoto obřadu je důležitější, že bude mít mnohem větší účinek i pro tuhle momentálně křičící bytost, kterou bych uspokojila jen dočasně. „Ona to zvládne – důvěřuj Životu a zůstaň,“ sděloval mi hlas ve mně. V duchu jsem se začala soustředit na to, aby se celá situace co nejlépe vyřešila pro mne i miminko a nechala vše plynout. Bylo horko, po těle mi stékaly kapky potu, pláč venku neutíchal. „Děje se to nejlepší pro mne i miminko,“ opakovala jsem si dokola. Po několika minutách se ve mně rozhostil veliký klid, venku bylo ticho a já se na několik hodin ponořila spolu s ostatními hlouběji a hlouběji do sebe.

Při obřadu se používají byliny, jež šaman vhazuje na rozžhavené kameny a za zpěvů je následně polévá vodou, čímž vzniká velmi specificky vonící pára, kterou inhalujeme. Ve dvě hodiny ráno jsme vyšli mokří a o něco lehčí na těle i na duši. Své děti jsem našla spokojené spící spolu s dalšími ve stanu Michala a Moniky Kubasových, organizátorů celé akce. Opět se nás ujaly místní ženy, nandaly nám horké těstoviny a nalily čaj. „Pořádně se najezte,“ říkala nám babička Kubasová.

KRUH SDÍLENÍ

Další den ráno sedíme v závěrečném kruhu – Kruhu sdílení. Jeden po druhém si navzájem sdělujeme své pocity z uplynulých hodin. Mnoho lidí má v očích slzy. Naše pocity jsou velice podobné. Pocity přijetí, naplnění, sounáležitosti.

Přišla řada na mne, a tak jsem vyprávěla o tom, jak jednoho dne koupil můj muž časopis....

POCHOPILA JSEM, JAK JSME JEDEN PRO DRUHÉHO DŮLEŽITÍ.
 POCHOPILA JSEM, ŽE NEMUSÍM BÝT VŠUDE,
 KDYŽ MĚ MÉ DCERKY POTŘEBUJÍ:
 ŽE ODEJÍT NA PÍSEK POSTAVIT HRAD NEBO JÍT PONĚKOLIKÁTÉ UMÝT ZADEČEK,
 KDYŽ OSTATNÍ MEDITUJÍ A ROZEBÍRAJÍ SVĚTOVÁ TÉMATA,
 JE NAPROSTO STEJNĚ CENNÉ.
 AVŠAK POCHOPILA JSEM TAKÉ, ŽE NAOPAK I JÁ MÁM PRÁVO MYSLET SAMA
 NA SEBE A ŽE NEMUSÍM BÝT VŽDY HNED K DISPOZICI,
 COŽ MŮŽE BÝT V DANOU CHVÍLI VĚTŠÍM PŘÍNOSEM
 PRO NÁS PRO VŠECHNY.

Poděkovala jsem všemu a všem. Mimo jiné i místním ženám. Byly to právě ony, které vysvobodily moje plačící dítě. Chovaly ho a konejšily. Jedna z nich holčičku nakojila a uložila do stanu k ostatním.

POCHOPILA JSEM,
 ŽE JSME TU JEDEN PRO DRUHÉHO.

Syn si celé tři dny hrál, smál se a běhal s ostatními dětmi. Nebýt jeho zájmu o domorodé Američany, tuto výpravu bychom nepodnikli. Nebýt nás, nebyl by zde ani on. Vše, co jsme se tu naučili, mu budeme pozvolna předávat tak, jak je únosné jeho věku. Když mu byly dva roky, vybral si obraz Machu Picchu a dodnes mu visí v pokoji. Na vedlejší stěně mává křídly svobodný orel.

SETKÁNÍ PO ROCE

Opět se blíží sudislavské setkání. Ani tento rok pro mne není zrovna jednoduché se na obřad vypravit. Můj muž cestu odmítá, autobusové a vlakové spojení od nás je přes víkend takřka nulové. Auto, na které jsme složili zálohu, je ještě ve výrobním procesu a doputuje k nám až za pár dní. Jsem v šestém měsíci těhotenství a pobrat karimatky, batohy a stan pro sebe a tři děti je docela absurdní představa. Stejně tak absurdní mi však připadá jen tak to vzdát a zůstat doma. Domlouváme se s mužem a rozdělujeme si děti. Nejmladší zůstane s ním a dvě starší pojedou se mnou. Půjčuji si auto z půjčovny. Mám čerstvý řidičák. Nikdy jsem auto bez instruktora sama neřídila. Čeká mě 240 kilometrů tam a zpět ve víkendové špičce, s dětmi za zády. Jedním z mých rozhodnutí v loňské potní chýši bylo přijmout materiální stránku života a kromě toho, že mám hlavu slušně vzpřímenou v oblacích, se postavit také pevně nohama na zem. Ani zdaleka jsem netušila, že toto rozhodnutí budu muset potvrdit právě cestou na letošní obřad. Hlavou mi ještě prolétne doporučení, že mám nejprve jezdit pomalu po našem městě a pak si pozvolna trasu rozšiřovat. Vyrážím...

Nastává první kolaps – motor mi vypne přímo na kolejích, které jsou ještě ke všemu do kopce. Nemohu se rozjet. Za mnou stojí kolona aut, třesou se mi ruce a v zrcátku vidím, jak se ke mně pozvolna blíží řidiči vystupující ze svých aut. Tělo mám v jakési křeči, neposlouchají mě nohy ani ruce. „Tak to zase pěkně zabal, ty hrdinko,“ říká mi poněkud výsměšně nějaký hlas ve mém nitru. „Musíme se rozhodnout, kým skutečně jsme,“ slyším hlas Roberta Johna. „Kdo jsem? Kam směřuji?“

Motor naskakuje, rozjezdové otáčky... plyn.....Jedeme!

„I WANT TO LIVE!“

S Robertem a Gilem, kteří jsou v naší zemi již potřetí, je tu tentokrát muž z kmene Shoshone-Paiute – Arnold William Thomas, který do Česka zavítal poprvé. Je vysoký, s havraními vlasy a s hlavou neustále pozvednutou trochu k nebi. Pozoruji ho: po nějaké době se sklání k zemi a nahmatává bílou hůl. Je slepý. V průběhu dní nám vypráví o své životní cestě, životu v rezervaci, drogách, alkoholu a o několika pokusech opustit tento svět. Znovu slyším nahlas vyřčená slova, tentokrát však z jeho úst: „Rozhodl jsem se být tím, kým skutečně jsem!“ Nepřekvapuje mě. Všichni jsme tu na tom stejně...

Do stanu se jdeme uložit až k ránu. Z řízení auta jsem v jakémsi transu a nemohu vůbec usnout. Při představě zpáteční cesty je mi jasné, že potní chýše bude to „nejjednodušší“, co mě o tomto víkendu čeká.

NEBUDEŠ ZNEČIŠŤOVATI ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ...

Takové explicitní prohlášení v biblické knize Exodus nenajdeme. Desátého března tohoto roku vyhlásil Vatikán nový seznam těžkých hříchů, do kterého zařadil i znečišťování životního prostředí. *Chůze za vodu* přispěla tedy svojí pověstnou kapkou do velkého moře změn, kterou musíme pro svoji planetu Zemi vykonat.

Domorodí Američané a lidé z přírodních národů světa po tisíce let ví, že vše, včetně vody, je živé. Jejich starobylá učení mluví o tom, že voda reaguje na slova, myšlenky a písně. Dnes to vědecky prokazuje *dr. Masaru Emoto*, autor knihy *Skutečná síla vody*. Ten promluvil na letošním vyvrcholení *Cesty za vodu*, která se tentokrát konala v Georgii podél břehu řeky Chattahoochee.

RONALD ALEC (ŠEST MEDVĚDŮ):

šedesátiletý náčelník kmene
Hokamomono - klan Medvěda,
tanečník tance Medvěda.

Následně se dozvídáme o dalším projektu s jednoduchým názvem *The Walk*. Je postaven na vizi Roberta Johna: sjednotit všech 270 kmenů původních obyvatel v Kalifornii a navrátit jim jejich svrchovanost. Není to jednoduché nejen proto, že mezi některými kmeny jsou velké kulturní rozdíly. Dnešní doba přináší i rozdíly ekonomické, protože některé kmeny mají určité výhody. Jde například o území, kde byla vystavěna kasina. I přesto každý rok už po 10 let prochází 300 lidí z 270 kmenů Kalifornií od San Diego po Sacramento.

PÍSEŇ ŽIVOTA

Poslední den se opět všichni scházíme v Kruhu sdílení. Tentokrát se obřad potní chýše uskutečnil dvakrát, neboť i počet účastníků se oproti loňskému roku zdvojnásobil. Přirozeně se rozrostl i náš kruh.

Už ráno, když balím stan, přemýšlím, co vlastně chci ostatním sdělit. Dojmů je příliš a já mám pocit, že žádná slova nemohou vystihnout, co všechno cítím. Včerejší horko, chlad malého kamene, který jsem našla, když jsem zarývala ruce do vlhké země, naprosto ohromující písně i přítomnost Arnolda, spojení se vším kolem a vnitřní klid dítěte, které se mnou dočasně sdílí mé tělo. Zážitky uběhlého roku, cesta autem... Vše se ve mně mísí. Hlavou mi neustále zní jedna píseň. Pokouším se ji zaplašit a soustředit se na to, co vlastně budu říkat.

Píseň je však mnohem silnější, a tak, když na mne později přijde řada, jsem rozhodnuta jenom poděkovat.

Překvapuji sama sebe, když místo mlčení mluvím o tom, že každé mé dítě má svou životní píseň, která se objeví někdy během těhotenství. Tou písní ho coby miminko lehce uklidním, když cokoli jiného nezabírá. Může ji použít kdykoli, když mu je v životě veselo či těžko. Může si ji zpívat, až bude ve stáří opouštět tuto zemi. Je to jeho píseň života. Mluvím o tom, jak jsem porod svého třetího dítěte celý prozpívávala až do té doby, než mi „vplula“ do rukou. Mluvím o tom, že i moje čtvrté dítě potkalo svoji životní píseň. Je to jedna z včerejších obřadních písní, které zpíval Arnold. A je to ta, kterou se mi ani ráno nepodařilo přehlušit.

Když se před odjezdem všichni loučíme, říká mi Arnold: „Až bude dítě přicházet, uslyším, jak zpíváš...“

„Nepochybuji o tom,“ odpovídám.

ARNOLD W. THOMAS:

získal titul bakaláře v psychologii a titul magistra v oboru sociální práce na univerzitě v Utahu. Podílí se na rozvojových programech pro prevenci sebevražd a intervenční programy na místní a národní úrovni. Byl členem Národního institutu zdraví v C-SAT (Centrum pro zneužívání drog). V současné době pracuje s bezdomovci vzešlými z domorodých Američanů.

„LÁSKA JE ROZHODNUTÍ:
STARAT SE - NEBO NE.“

Robert John Knapp

VŠECHNO JE JAK MÁ BÝT...

Cesta zpátky domů není o nic jednodušší, ale vím, že ji zvládnou. Když vracím auto, poděkuji mu za jeho služby. Telefonuji své bývalé instruktorce autoškoly, že jsme vše přežili. Říká, že na nás celý víkend myslela a prosila svatého Kryštofa, který je ochráncem řidičů, aby nad námi držel svoji stráž. Musím se smát. Všechno je v naprostém pořádku. Můj syn opět celé tři sudislavské dny proběhal. Společníkem mu byl kamarád Kryštof.

Všichni moji blízcí, těším se na další shledání s vámi a děkuji. ■

Některé informace jsou zpracovány podle archivu
Michala Kubasy a stránek <http://www.walkforthewater.org/>